

Avslutningstext till Klassikercirkeln Tidlösa kvinnoöden januari

Liljecronas hem

av

Selma Lagerlöf

Varför heter Selma Lagerlöfs roman *Liljecronas hem* just *Liljecronas hem*? Cilladalen ställde frågan och utifrån hennes fråga kom en intressant del av cirkeldiskussionen att handla om den tid när romanen skrevs.

Mijaåhlander påpekade att kvinnor dåförtiden levde sina liv under mäns namn, först under faderns, sedan under den äkta mannens. Om man ser det ur det perspektivet är det ju inte att undra på att det hem Maja Lisa skapar åt sina barn och åt sin ofta frånvarande man, en av kavaljererna, känd från Gösta Berlings saga, bär sitt namn efter honom och inte henne. Trots hennes insatser.

Carolinedegerfeld tar upp den hemlöshet Liljecrona känt. Och känner. Det är den som han delvis räddas ur när han vågar närma sig Maja Lisa Lyselius och så småningom också gifta sig med henne. Det anmärkningsvärda, påpekar Caroline, är inte att hemmet är hennes utan att han, den ödesdrabbade kavaljeren Liljecrona – nästan – vågar se det som sitt. Eller rättare sagt faktiskt vågar se det som sitt, även om han är för rastlös för att stanna där särskilt länge åt gången, som framgår av kapitlet ”Liljecronas hem” i Gösta Berlings saga.

Det här kan verka som en diskussion om en romantitel bara, men så är det ju inte. Det handlar förstås om kvinnoöden, om hur vi idag ser på den tid Selma Lagerlöf beskriver. Cilladalen tycker att romantiteln innebär ett förminskande av kvinnorna i romanen, de som är viktigast. Visst är det så! Vi kan se det nu. Såg Selma Lagerlöf det när hon skrev romanen och gav en dess namn? Svårt att ge något enkelt svar på. Svårt – och utmanande – att försöka sätta sig in i hennes tid och hur man tänkte då när diskussionen ofta handlade mera om att erkänna och synliggöra och ära kvinnors förmåga att skapa ett hem än att kräva gemensamt familjeansvar.

Man kan tänka på Maria Sandels skildringar från samma tid av proletära familjeliv i *Familjen Vinge*. Där är det också kvinnornas förmåga, eller oförmåga, att skapa ett hem att komma till och vara i, som gör skillnad. Och då talar vi inte om en skillnad som har med mysighet utan

med överlevnad att göra. Så var det då, tanken att männen skulle kunna tillföra något till denna livsuppehållande process var främmande för tidens tankar om familjen. Den ideala uppdelningen var breadwinner och homemaker.

Det intressanta är, tänker jag, att både *Familjen Vinge* och *Liljecronas hem* så tydligt visar att det var kvinnorna som överskred den uppdelningen, som både skapade hem och drog in resurser utifrån de möjligheter de hade. Sedan tänker jag på fotografen Johan Bävman's aktuella utställning, som också finns som fotobok, *Swedish Dads*. Jag tänker att jag någonstans läste om den att den inte handlar om pappalediga fäder utan om omsorg.

Plötsligt kändes allt större. Som om det verkligen hänt något sedan den tid Selma Lagerlöf beskriver. Något som inte bara handlar om föräldraförsäkringens införande och möjligheter utan om vad som händer när dessa möjligheter förverkligas. Liljecronas hem är musiken påpekade Caroline i vår cirkeldiskussion och det är nog sant. Och sorgligt. Jag läser om kapitlet om honom i *Gösta Berlings saga* och inser att Selma Lagerlöf nog ändå visste vad han missade. Även om hon nog inte kunnat föreställa sig dagens swedish dads när de är som bäst.

Immi Lundin